

Miasta Otwarte

Miasta Otwarte to akcja prowadzona w ramach kampanii "Włącz się w Polskę". Jej celem jest wyróżnienie działań samorządów miejskich na rzecz integracji imigrantów. Zjawiska mediacji ludności nie można analizować jedynie na poziomie krajowym - w miastach co raz więcej jest migranckich mieszkańców a integracja zachodzi przede wszystkim lokalnie. Akcja Miasta Otwarte ma na celu promowanie inicjatyw samorządów miejskich na rzecz integracji. Choć nie ma uniwersalnych rozwiązań a zjawisko migracji jest zawsze specyficzne dla danej lokalizacji, chcielibyśmy zachęcić urzędy miast do wymiany doświadczeń i inspirowania się działaniami podejmowanymi przez władze samorządowe w innych lokalizacjach.

Wybór działań miejskich, wyróżnionych w kampanii Otwarte Miasta, przebiegał dwuetapowo. Najpierw przeprowadzono analizę różnorodnych miejskich praktyk integracji, później nominowane do wyróżnienia inicjatywy zostały ocenione przez sześciuosobowe jury, w skład którego wchodziłi działacze imigranccy wywodzący się z różnych środowisk i mieszkający w różnych miastach w Polsce.

W rankingu znalazły się te rozwiązania, które uwzględniały następujące kryteria:

1. **Zaangażowanie samorządu:** wśród wyróżnionych praktyk znalazły się zarówno te inicjowane przez samorząd, jak i te, które były inicjowane przez organizacje pozarządowe i środowiska migranckie - zawsze jednak przy aktywnym, podmiotowym zaangażowaniu samorządu.
2. **Długofalowość:** trwałe rozwiązania pozwalają w systemowy sposób odpowiadać na potrzeby migranckich mieszkańców, uniezależniają także tę kwestię od zmieniającej się kadry urzędniczej
3. **Kompleksowość:** działania samorządu uwzględniają różne aspekty sytuacji imigrantów, starające się rozwiązywać kluczowe dla cudzoziemców problemy;

Wyróżnione działania samorządów będą co roku poddawane analizie w celu oceny realizacji wyróżnionych praktyk na rzecz migrantów.

Lista praktyk Miast Otwartych nie jest zamknięta: mamy nadzieję, że w przyszłości będzie ona poszerzana o nowe inicjatywy samorządów nieujęte w tegorocznym zestawieniu. Zachęcamy wszystkie samorządy, podejmujące działania na rzecz integracji do dzielenia się swoimi doświadczeniami i zgłaszania ich do Akcji Miasta Otwarte.

Miasta otwarte – wyróżnione praktyki miejskie na rzecz imigrantów:

I. Skrócony opis wyróżnionych praktyk miejskich

1. SYSTEM ZARZĄDZANIA RÓŻNORODNOŚCIĄ KULTUROWĄ

Wyróżnione miasto: Lublin

Urząd Miasta w Lublinie opracowuje model zarządzania różnorodnością kulturową. Choć działania finansowane są ze środków zewnętrznych, z założenia mają one trwały charakter. Z jednej strony wspomagają lokalną współpracę dotyczącą różnorodności kulturowej miasta, z drugiej – wprowadzają mechanizmy pozwalające lepiej odpowiadać Urzędowi Miasta na potrzeby cudzoziemskich mieszkańców Lublina.

2. MIEJSKIE STRATEGIE SPRZYJAJĄCE WIELOKULTUROWOŚCI

Wyróżnione miasto: Białystok

Pod koniec 2013 r. Rada Miasta Białegostoku przyjęła Program "Białystok dla Tolerancji". Jest to pierwszy tego typu dokument w Polsce, który nie tylko podkreśla aktywną rolę lokalnych władz samorządowych w zwalczaniu zjawisk noszących

znamiona dyskryminacji, rasizmu czy ksenofobii, ale także wskazuje konkretny plan działania.

3. ZAPRASZANIE MIGRANTÓW

Wyróżnione miasto: Lublin

Lublin jest trzecim miastem w Polsce pod względem liczby studentów zagranicznych. Wynika to w dużej mierze z działań podejmowanych przez Urząd Miasta Lublina w ramach programu „Study in Lublin”. Program opiera się na przekazaniu osobom zainteresowanym studiowaniem w Lublinie rzetelnych informacji na temat miasta, oferty edukacyjnej lubelskich uczelni oraz procedur związanych z legalizacją pobytu.

4. ZATRUDNIANIE CUDZOZIEMCÓW W URZĘDACH LOKALNYCH

Wyróżnione miasto: Lublin

Mimo przytaczanych powszechnie argumentów, zgodnie z którymi zatrudnianie cudzoziemców w urzędach wiąże się ze zbyt skomplikowaną czy wręcz niemożliwą do realizacji procedurą, w Urzędzie Miasta Lublin na stanowiskach urzędniczych są zatrudniane osoby nieposiadające polskiego obywatelstwa.

5. PLATFORMY WSPÓŁPRACY MIĘDZYSEKTOROWEJ

Wyróżnione miasto: Warszawa

W 2012 r. przy Urzędzie m.st. Warszawy z inicjatywy organizacji pozarządowych utworzono Komisję Dialogu Społecznego ds. cudzoziemców. Udział w komisji zgłosiło udział ok. 30 organizacji pozarządowych. KDS m.in. wskazuje obszary dotyczące funkcjonowania cudzoziemców, które powinny być uwzględnione w ramach finansowej współpracy Urzędu Miasta z organizacjami pozarządowymi, opiniuje akty prawne i konsultuje dokumenty (wydawane zarówno przez Urząd Miasta jak i przez organy centralne).

6. KONKURSY DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Wyróżnione miasto: Warszawa

Choć wielokulturowość ani kwestie związane z integracją migrantów nie zostały uznane jako priorytetowe w strategii rozwoju Warszawy, elementy te można odnaleźć w dokumentach strategicznych dotyczących poszczególnych obszarów działalności Urzędu m.st. Warszawy. Dzięki temu od kilku lat organizacje pozarządowe mogą pozyskać środki na prowadzenie działań na rzecz migrantów, z zakresu wielokulturowości itp. w ramach otwartych konkursów ofert ogłaszanych przez Urząd dotyczących bezpośrednio tych kwestii. Przykładowe konkursy uwzględniające potrzeby cudzoziemskich Warszawiaków czy też premiujące działania na rzecz wielokulturowości miasta ogłaszane są przez Biuro Kultury i Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy.

7. PRZESTRZEŃ PRZYJAZNA MIGRANTOM

Wyróżnione miasto: Warszawa

Od kilku lat prowadzone są prace na rzecz utworzenia Warszawskiego Centrum Wielokulturowego. Jest to inicjatywa, w ramach której władze samorządowe i organizacje pozarządowe (w tym przedstawiciele środowisk migranckich) pracują na rzecz utworzenia miejsca spotkań i rozwoju dla cudzoziemców mieszkających w Warszawie lub przyjeżdżających do tego miasta. Przedstawiciele różnych wydziałów Urzędu m. st. Warszawy angażowali się w prace koncepcyjne dot. powstawania WCW. Urząd przekazał także budynek na siedzibę Centrum, jak i zaplanował wsparcie finansowe na prowadzenie WCW.

8. MIESZKANIA CHRONIONE DLA IMIGRANTÓW PRZYMUSOWYCH

Wyróżnione miasto: Lublin

W Lublinie osoby, które uzyskały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, mogą korzystać z trzech mieszkań chronionych. Mieszkania zostały przekazane przez miasto

i są jego własnością. Opiekę nad mieszkaniami sprawuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. Dzięki pozyskaniu przez jednostkę środków Unii Europejskiej, prowadzone są także inne działania, wspierające proces integracji migrantów przymusowych w Lublinie.

9. DZIAŁANIA WŁADZ LOKALNYCH WSPIERAJĄCE WIELOKULTUROWOŚĆ

Wyróżnione miasto: Białystok

Urząd Miasta Białystok już po raz drugi przygotował miejski kalendarz wielokulturowy. Są w nim zaznaczone najważniejsze święta państwowe, katolickie, ale także prawosławne, muzułmańskie i żydowskie. W 2014 r. wydrukowano ponad 1000 egzemplarzy kalendarza.

10. KOMPLEKSOWE DZIAŁANIA NA RZECZ EDUKACJI DZIECI MIGRANCKICH

Wyróżnione miasto: Warszawa

Biuro Edukacji Urzędu m. st. Warszawy od wielu lat prowadzi działania, pozwalające zwiększyć szanse dzieci migranckich na równy dostęp do edukacji. Wśród najważniejszych warto wspomnieć o uwzględnieniu grupy uczniów cudzoziemskich w Programie rozwoju edukacji w Warszawie w latach 2013-2020, publikacjach pomocnych dla nauczycieli pracujących z dziećmi migranckimi, czy współpracy finansowej z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz uczniów cudzoziemskich.

II. Szczegółowy opis wyróżnionych praktyk miejskich

1. SYSTEM ZARZĄDZANIA RÓŻNORODNOŚCIĄ KULTUROWĄ

Wyróżnione miasto: Lublin

Główna zaangażowana jednostka władz samorządowych: Urząd Miasta Lublin

Uzasadnienie: Przyjęcie systemowych rozwiązań przez władze samorządowe gwarantuje trwałość uwzględniania kwestii migracji w działaniach podejmowanych na szczeblu lokalnym i niezależność od zmieniającej się kadry urzędniczej. Jest także potwierdzeniem uznania istotności potrzeb cudzoziemskich mieszkańców.

Opis działania:

W Urzędzie Miasta Lublin trwają prace nad opracowaniem modelu zarządzania różnorodnością kulturową. Jego głównym celem jest stworzenie trwałych mechanizmów w Urzędzie Miasta, które pozwolą trafnie i w systemowy sposób odpowiedzieć na zwiększającą się liczbę cudzoziemskich mieszkańców Lublina.

Praca nad modelem obejmuje kilka elementów:

- Stworzenie tzw. **grupy wsparcia** - zespołu mającego na celu wspierać zarządzanie różnorodnością kulturową; *głównym celem zespołu jest umożliwienie nawiązania współpracy i ułatwienie wymiany doświadczeń pomiędzy osobami i instytucjami związanymi zawodowo z różnorodnością kulturową, w tym mającymi styczność z cudzoziemcami* – zauważa Piotr Choroś, kierownik referatu ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi i partycypacji społecznej, koordynujący w Urzędzie Miasta pracę nad stworzeniem modelu. Do udziału w pracach zespołu oprócz przedstawicieli Urzędu Miasta zaproszono przedstawicieli m.in. Komendy Wojewódzkiej Policji, Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, instytucji kultury, lubelskich uczelni, ośrodka dla uchodźców a także organizacji pozarządowych. Oprócz wymiany międzyinstytucjonalnej, zespół ma także umożliwić wspólną diagnozę sytuacji migracyjnej w Lublinie, a także pracę nad innymi działaniami nastawionymi na

uwzględnianie potrzeb cudzoziemców mieszkających w Lublinie. Grupa spotyka się mniej więcej raz na miesiąc - do początku 2014 r. odbyło się kilkanaście spotkań.

- Utworzenie **punktu pomocowego dla cudzoziemców** w Biurze Obsługi Mieszkańca (BOM), traktowanego jako miejsce pierwszej styczności cudzoziemca z urzędem ze względu na obowiązek meldunkowy. Propozycja utworzenia takiego stanowiska pojawiła się m.in. podczas prac grupy wsparcia, opiera się także na prowadzonych wcześniej przez pracownika Urzędu Miasta dyżurach w BOM-ie, z których mogli korzystać cudzoziemcy: *cudzoziemcy przychodzili po informację z różnych obszarów, nie tylko związaną z zadaniami Urzędu Miasta; co ważne mogli ją uzyskać w zrozumiałym dla siebie języku i w przystępny sposób; zainteresowanie, jakim cieszyły się dyżury, było potwierdzeniem potrzeby stworzenia bardziej trwałego rozwiązania* – mówi Piotr Choroś. Osoba zatrudniona w punkcie pomocowym dla cudzoziemców powinna znać język ukraiński i angielski (są to główne języki, którymi posługują się cudzoziemcy w Lublinie), a także przepisy prawne i procedury administracyjne dotyczące cudzoziemców. Co ważne, powinna mieć wiedzę wykraczającą poza zadania Urzędu Miasta np. na temat postępowań administracyjnych z zakresu legalizacji pobytu prowadzonych przez urząd wojewódzki. Ma być osobą kontaktową dla cudzoziemców – udzielić informacji, ale też podejść do odpowiedniego okienka i pomóc załatwić sprawę. Do osoby tej mogą się zgłaszać także organizacje pozarządowe, grupy mniejszościowe czy uczelnie, jeśli chcą uzyskać odpowiedź na jakieś pytanie dotyczące cudzoziemców.
- Utworzenie w Urzędzie Miasta **stanowiska ds. integracji cudzoziemców** – osoba zatrudniona na tym stanowisku (a docelowo może zespół osób) zajmowałaby się wszystkimi kwestiami związanymi z cudzoziemskimi mieszkańcami Lublina i działaniami prowadzonymi na ich rzecz w tym mieście, nie tylko przez Urząd Miasta, ale i organizacje pozarządowe. Osoba na tym stanowisku powinna posiadać interdyscyplinarną wiedzę i móc przekazywać ją innym urzędnikom.
- Przeprowadzenie **szkoleń dla pracowników Urzędu Miasta**. Ich tematyka zależy będzie od potrzeb zgłaszanych przez uczestników, może jednak obejmować np. prawo antydyskryminacyjne, by wskazać urzędnikom konkretne umocowanie prawne i ich konsekwencje dla urzędu. Istotne jest także, by uświadomić pracownikom Urzędu, skąd czerpać wiedzę na temat sytuacji imigracyjnej.
- Zwrócenie uwagi na **upublicznienie informacji** związanych z sytuacją migracyjną w Lublinie poprzez stronę internetową, kalendarz publicznych wydarzeń integracyjnych czy listę mailingową. Ważne jest by dostępne były zarówno statystyki dotyczące cudzoziemców w Lublinie (choć brak jest jednej bazy danych, częściową diagnozę na poziomie lokalnym można oprzeć np. na statystykach dotyczących liczby zameldowanych cudzoziemców, liczby studentów zagranicznych), ale i informacje dotyczące tego, co robią organizacje pozarządowe.
- **Włączenie przedstawicieli społeczności migranckich** do rozmowy na temat sytuacji cudzoziemców w Lublinie, tak by docelowo mogli oni współdecydować o kwestiach ich dotyczących: *Nie wiemy jeszcze, jak dokładnie będzie wyglądała współpraca; nawiązywanie bardziej zinstytucjonalizowanej kontaktów ze środowiskami migranckimi przez Urząd miasta Lublin jest czymś nowym - do tej pory kontakty miały miejsce głównie przy okazji corocznego festiwalu Wielokulturowy Lublin, chcemy jednak stopniowo przenosić współpracę także na inne tematy, i systematycznie rozmawiać o bieżących kwestiach istotnych dla cudzoziemców* – zauważa Piotr Choroś.

Model zarządzania różnorodnością kulturową wypracowywany jest w Lublinie w ramach projektu pt. „Lublin dla wszystkich. Partycypacyjny model zarządzania różnorodnością” finansowanego ze środków Szwajcarskiego Programu Współpracy. Projekt jednak ma na celu stworzenie trwałych mechanizmów w Urzędzie Miasta Lublin, które nadal będą wykorzystywane po zakończeniu zewnętrznego finansowania. Jak zauważa Piotr Choroś: *Większość prowadzonych działań ma charakter bezkosztowy, a warunkiem ich kontynuacji jest przede wszystkim zaangażowanie osób i instytucji; widać jednak że w Urzędzie Miasta jest potrzeba dalszych spotkań i wymiany; są nimi zainteresowane m.in. BOM, Wydział Strategii*. Prowadzone działania są umocowane w Strategii Rozwoju Lublina 2020, co dodatkowo wzmacnia ich trwałość.

Gdzie można znaleźć więcej informacji? <http://bip.lublin.eu/um/index.php?t=200&id=182322>

Inne działania o podobnym charakterze:

WARSZAWA:

W kontekście systemowych rozwiązań władz lokalnych warto wspomnieć o działaniach podejmowanych przez Urząd m. st. Warszawy. W 2013 r. w ramach Urzędu Miasta utworzono **zespół ds. koordynacji działań na rzecz cudzoziemców, mniejszości narodowych i etnicznych**. Jego celem jest integrowanie i koordynowanie działań różnych komórek Urzędu w zakresie: m.in. edukacji międzykulturowej, prawa dzieci cudzoziemskich do równego dostępu do edukacji, wspierania dialogu międzykulturowego, przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na pochodzenie, narodowość, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu ww. grup. Zespół ma wspierać proces integracji społecznej cudzoziemców zamieszkałych na terenie m.st. Warszawy oraz gromadzić informację na temat prowadzonych działań. Ponadto w 2013 r. powstał projekt **klauzuli antydyskryminacyjnej** do umów najmu lokali należących do Urzędu Miasta. Po przyjęciu, klauzula umożliwi Urzędowi wypowiedzenie umowy w przypadku stwierdzenia występowania działań noszących znamiona dyskryminacji w stosunku do klientów ze względu m.in. na pochodzenie etniczne czy narodowość.

2. MIEJSKIE STRATEGIE SPRZYJAJĄCE WIELOKULTUROWOŚCI

Wyróżnione miasto: Białystok

Główna zaangażowana jednostka władz samorządowych: Urząd Miasta Białystok

Opis działania:

W ciągu ostatnich kilku lat w Białymstoku przybrały na sile zdarzenia o charakterze rasistowskim. By zapobiec ich występowaniu Urząd Miasta Białystok przyjął w grudniu 2013 r. **Program Miasta Białegostoku Przeciwdziałania Dyskryminacji Rasowej, Ksenofobii i Związanej z Nimi Nietolerancji na lata 2014-2017 „Białystok dla Tolerancji”**. Jest to pierwsze miasto w Polsce, gdzie przyjęto podobny program.

Główne cele Programu to:

- wdrożenie działań mających na celu przeciwdziałanie i zwalczanie ksenofobii, rasizmu i nietolerancji oraz
- wykształcenie w społeczności Miasta Białegostoku kultury tolerancji wobec ludzi, niezależnie od ich rasy czy wiary.

Dzięki programowi i działaniom, które będą się mieścić w jego ramach, każdy mieszkaniec Białegostoku, niezależnie od pochodzenia narodowego i etnicznego, religii czy języka, ma mieć zapewnione równe traktowanie we wszystkich dziedzinach życia społecznego. Program wyznacza 4 główne obszary działań: bezpieczeństwo publiczne, edukacja i wychowanie, kultura i sport, aktywizacja społeczna.

Projekt programu został przygotowany przez Zespół do spraw przeciwdziałania dyskryminacji rasowej, ksenofobii i nietolerancji, powołany przez Prezydenta miasta. Zadania zespołu obejmują m.in. diagnozowanie zjawisk w tych obszarach w Białymstoku, jak i planowanie dalszych działań zapewniających wprowadzenie Programu w życie. Jak mówi Anna Pawłowska, Pełnomocnik Prezydenta Miasta Białegostoku ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi: *Niepokojące wydarzenia w Białymstoku wymagają kompleksowych i systemowych działań. Stąd prezydent miasta zdecydował o powołaniu Zespołu, w którego skład weszli przedstawiciele różnych komórek Urzędu, m.in. Biura*

Zarządzania Kryzysowego, Departamentu Spraw Społecznych czy Departamentu Edukacji. Zdefiniowaliśmy pewne priorytety, konkretne obszary, w których możemy i powinniśmy podjąć lub zainspirować skuteczne działania.

Przyjęcie dokumentu „Białystok dla Tolerancji” poprzedzono badaniem zleconym przez Urząd Miejski w ramach otwartego konkursu ofert dla organizacji pozarządowych pt. „Diagnoza postaw mieszkańców Białegostoku w zakresie tolerancji”. Zarówno założenia programu jak i jego projekt były konsultowane społecznie m.in. podczas śniadań obywatelskich i drogą elektroniczną. Wiele zmian zaproponowanych np. przez organizacje pozarządowe zostało uwzględnionych.

„Białystok dla Tolerancji” jest dokumentem o charakterze strategicznym, potwierdzającym to, że Urząd Miejski w Białymstoku widzi swoją aktywną rolę w tworzeniu bezpiecznego miejsca życia dla wszystkich mieszkańców, niezależnie od ich obywatelstwa czy narodowości. Przyjęcie programu pozwoli zaplanować powiązane ze sobą działania zgodnie z przyjętymi celami. Nie oznacza to, że nic nie działo się do tej pory w obszarach opisanych w Programie – np. w ramach konkursów ofert organizacje zgłaszały projekty odnoszące się do kwestii wielokulturowości i tolerancji. Przyjęty dokument ma być jednak krokiem w stronę wprowadzenia systemowych rozwiązań. Mogą one mieć np. formę premiowania w konkursach ofert elementu wielokulturowości i działań nastawionych na zwiększanie tolerancji wśród mieszkańców Białegostoku, czy wręcz wprowadzenie wymogu uwzględniania podobnych elementów w projektach finansowanych przez Urząd Miejski. Jak podsumowuje Anna Pawłowska: *następny etap to planowanie konkretnych działań. Będziemy pracować nad konkursami, w których organizacje pozarządowe będą mogły uzyskać dotacje na projekty przyczyniające się do realizacji celów naszego programu.*

Do Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2014 r. wpisano już jako jedno z priorytetowych zadań publicznych. m.in.

- edukację międzykulturową na białostockich osiedlach;
- wspieranie inicjatyw z zakresu różnorodności kulturowej miasta i dialogu międzykulturowego;
- współpracę przy tworzeniu programów dotyczących aklimatyzacji i akceptacji cudzoziemców;
- realizację programów z zakresu edukacji antydyskryminacyjnej;
- prowadzenie przedsięwzięć z zakresu edukacji międzykulturowej.

Inne działania o podobnym charakterze:

KRAKÓW:

Urząd Miasta Krakowa dąży do przyjęcia Miejskiej strategii prewencji i reagowania na zdarzenia rasistowskie i ksenofobiczne. W zeszłym roku powołano zespół zadaniowy do spraw opracowania projektu uchwały Rady Miasta Krakowa z tego zakresu. Jego prace zakończyły się pod koniec 2013 r. przekazaniem do Prezydenta Miasta propozycji uchwały. W spotkaniach zespołu brali udział m.in. przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Wspierania Inicjatyw Społecznych Urzędu Miasta. Powołanie zespołu było częściowo kontynuacją współpracy Urzędu Miasta ze Stowarzyszeniem INTERKULTURALNI PL, które w 2012 r. opublikowało „Projekt strategii zapobiegania i reakcji na zdarzenia o charakterze rasistowskim i ksenofobicznym w przestrzeni publicznej miasta – propozycja dla Samorządu lokalnego Miasta Krakowa (2012-2016)” (A. Bulandra, Kraków 2012).

WARSZAWA: Pogram „Warszawa Różnorodna”

W latach 2010-2013 w Urzędzie m.st. Warszawy trwały prace przygotowawcze do przyjęcia programu „Warszawa Różnorodna”. Strategicznym celem programu jest „upowszechnienie postaw tolerancji wobec różnorodności i niedyskryminacji wśród warszawskiej społeczności.” Program odnosi się do dyskryminacji m.in. z takich przyczyn, jak rasa, pochodzenie etniczne, religia, wyznanie. W prace nad założeniami programu zaangażowani byli przedstawiciele

Biur Urzędu m.st. Warszawy, poszczególnych dzielnic, organizacji pozarządowych i instytucji badawczych. Prace koordynował zespół Pełnomocniczki Prezydenta m.st. Warszawy ds. równego traktowania. Obecnie prace nad programem wstrzymano ze względu na brak wystarczających środków do jego finansowania. Jednocześnie Urząd Miasta przeznacza fundusze na finansowanie działań związanych z wielokulturowością (zob. <http://www.cw.org.pl/>).

LUBLIN: Strategia Rozwoju Lublina 2020

W Strategii Rozwoju Lublina 2020 w ramach obszaru rozwojowego Przyjaźń, uwzględniono wzmocnienie otwartości kulturowej. Urząd Miasta zobowiązał się m.in. dążyć do kształtowania postaw sprzyjających współpracy i tolerancji wobec różnorodności we wszelkich działaniach obywatelskich i instytucjonalnych poprzez stworzenie w Urzędzie procedury „szybkiego reagowania” na wszelkie objawy nietolerancji, oraz prowadzić programy wsparcia i pomocy dla obcokrajowców (uchodźców, mniejszości narodowych i rezydentów).

3. ZAPRASZANIE MIGRANTÓW

Wyróżnione miasto: Lublin

Główna zaangażowana jednostka władz samorządowych: Urząd Miasta Lublin

Uzasadnienie: Zinstytucjonalizowane działania, mające na celu przyciągnięcie cudzoziemców jest potwierdzeniem gotowości do stania się miastem wielokulturowym. Mogą być one ukierunkowane na konkretną grupę migrantką.

Opis działania:

W ciągu 3 lat potroiła się liczba studentów zagranicznych w Lublinie. Obecnie w Lublinie studiuje ich ok. 3 tys. (z czego połowa pochodzi z Ukrainy), a Lublin jest trzecim miastem, po Warszawie i Krakowie, z największą liczbą studentów zagranicznych. Utrzymując obecne tempo wzrostu jest szansa, że Lublin wyprzedzi wkrótce Kraków.

Obecność studentów zagranicznych nie jest przypadkowa. Umiejdzynarodowianie uczelni jest wpisane do Strategii Rozwoju Lublina 2020 a Urząd Miasta Lublin prowadzi aktywne działania, by przyciągnąć do Polski młodych ludzi, przede wszystkim z krajów położonych na wschód od Polski. Od 2011 r. prowadzony jest w Urzędzie projekt „Study in Lublin”. Jego głównym celem jest zwiększenie liczby studentów zagranicznych na lubelskich uczelniach. Cel ten ma być osiągnięty przez przekazanie osobom zainteresowanym studiowaniem w Lublinie rzetelnych informacji na temat miasta, oferty edukacyjnej lubelskich uczelni oraz procedur związanych z legalizacją pobytu.

Urząd Miasta zlecił przeprowadzenie badania ekonomicznych korzyści wpływu obecności studentów na PKB miasta. „Prawie 16% lubelskiej gospodarki (...) to są ci studenci „zewnątrzni”; gdyby nie to, to byśmy praktycznie byli o tą 1/6 (...) biedniejsi” zauważył Mariusz Sagan, dyrektor Wydziału Strategii i Obsługi Inwestorów*. Urząd Miasta dostrzega jednak także inne, pozafinansowe korzyści zwiększenia liczby studentów zagranicznych m.in. umiejdzynarodowienie społeczności miejskiej i promocję miasta (cudzoziemscy absolwenci mogą stać się „ambasadorami” Lublina).

By zachęcić cudzoziemców do podjęcia studiów w Polsce Urząd Miasta zadbał m.in. o:

- stronę internetową www.study.lublin.eu w języku polskim, angielskim, rosyjskim i ukraińskim, przybliżającą kwestie związane z systemem studiów w Polsce, ofertą

stypendialną, formalnościami wymaganymi od cudzoziemców a także opisującą samo miasto;

- kampanię promocyjną Lublina jako miejsca o dobrym klimacie dla życia studenckiego (w ramach tej kampanii zaplanowano wyjazdy zagraniczne, w których udział wezmą pracownicy Miasta oraz Uczelni; w ramach wyjazdów planowane są spotkania dla młodzieży organizowane w szkołach, na uczelniach, w konsulatach i ambasadach);
- obecność na zagranicznych targach edukacyjnych (Ukraina, Białoruś, Gruzja, Rosja);
- stałą promocję „Study in Lublin” na portalach społecznościowych.

Co ważne, działania Urzędu Miasta nie kończą się na promowaniu Lublina wśród potencjalnych studentów. Władze samorządowe prowadzą także działania wspierające cudzoziemców, którzy zdecydowali się podjąć studia w Lublinie i integrujące ich ze społecznością lokalną, poprzez przybliżenie im procedury zameldowania (m.in. przetłumaczenie wniosków na język angielski i rosyjski – choć muszą być one uzupełnione w języku polskim, cudzoziemiec może zrozumieć, czego się od niego wymaga), opracowanie materiałów informacyjnych dotyczących procedury zameldowania w zrozumiałych przez nich językach i stworzenie w Biurze Obsługi Mieszkańców stanowiska pomocowego dla cudzoziemców.

* Źródło: Moje Radio Lublin (<http://moje.radio.lublin.pl/zagraniczni-studenci-wzbogacaja-lublin.html>)

Gdzie można znaleźć więcej informacji? www.study.lublin.eu

Inne działania o podobnym charakterze:

WROCLAW:

Wrocław jest pierwszym miastem w Polsce, które rozpoczęło kampanię promocyjną w Europie Wschodniej, by zachęcić do studiowania w Polsce. Od 2006 r. miasto, w ramach projektu „Teraz Wrocław”, stara się przyciągnąć na wrocławskie uczelnie studentów, a do firm wrocławskich potencjalnych pracowników z Europy Środkowo-Wschodniej. W projekcie bierze udział 5 wrocławskich uczelni. W 2006-2012 roku na studia do Wrocławia przyjechali 450 osób z 7 krajów. (www.terazwroclaw.pl).

4. ZATRUDNIANIE CUDZOZIEMCÓW W URZĘDACH LOKALNYCH

Wyróżnione miasto: Lublin

Główna zaangażowana jednostka władz samorządowych: Urząd Miasta Lublin

Opis działania:

Mimo przytaczanych powszechnie argumentów, zgodnie z którymi zatrudnianie cudzoziemców w urzędach wiąże się ze zbyt skomplikowaną czy wręcz niemożliwą do zrealizowania procedurą, w Urzędzie Miasta Lublin na stanowiskach urzędniczych są zatrudniane osoby nieposiadające polskiego obywatelstwa (jednocześnie z Urzędem współpracują także inni cudzoziemcy na podstawie umów innego rodzaju).

Zatrudnianie osób nieposiadających obywatelstwa polskiego w urzędach jest możliwe „na stanowisku, na którym wykonywana praca nie polega na bezpośrednim lub pośrednim udziale w wykonywaniu władzy publicznej i funkcji mających na celu ochronę generalnych interesów państwa, jeżeli posiada znajomość języka polskiego potwierdzoną dokumentem określonym w przepisach o służbie cywilnej” (zgodnie z ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych). Kierownik danej jednostki (w przypadku urzędu miasta jest

to prezydent miasta) wskazuje stanowiska, o które poza obywatelami polskimi mogą ubiegać się osoby nieposiadające polskiego obywatelstwa. Podobna sytuacja może mieć miejsce, jeśli poszukiwane są osoby ze specyficznymi kwalifikacjami np. znajomością języka ukraińskiego.

W Urzędzie Miasta Lublin osoby nieposiadające obywatelstwa polskiego zatrudniane były w Wydziale Kultury jak i Wydziale Strategii i Obsługi Inwestorów, Wydział Projektów Nieinwestycyjnych.

Inne działania o podobnym charakterze:

ŁOMŻA:

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Łomży w ramach **robót publicznych** zatrudniona jest osoba narodowości czeczeńskiej, posiadająca jedną z form ochrony międzynarodowej. Roboty publiczne jest to forma zatrudnienia subsydiowanego przez Urząd Pracy m.in. w instytucjach samorządowych i jednostkach podległych. Zatrudnienie tej osoby jest jednocześnie przykładem współpracy pomiędzy lokalnymi instytucjami – urzędem pracy i ośrodkiem pomocy społecznej. Cudzoziemiec zatrudniony w MOPR odbył wcześniej 6-miesięczny płatny staż w Urzędzie Pracy, pomagając m.in. podczas rejestracji cudzoziemców jako bezrobotnych. Organizując staż dla cudzoziemca, Urząd Pracy chciał dać przykład i zachęcić inne jednostki do zatrudniania cudzoziemców do prac innych niż fizyczne czy niewymagające wyższych kwalifikacji (staż w urzędzie pracy czy praca biurowa w ośrodku pomocy społecznej wiąże się z nadaniem uprawnień do obsługi systemów komputerowych i tym samym z dostępem do danych), w szczególności cudzoziemców mających plany osiedlenia się (podobna sytuacja ma miejsce w Łomży, gdzie wielu migrantów przymusowych z przyznaną formą ochrony zdecydowało się zostać na stałe). PUP Łomża organizuje też szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, w których biorą udział cudzoziemcy.

5. PLATFORMY WSPÓŁPRACY MIĘDZYSEKTOROWEJ

Wyróżnione miasto: Warszawa

Główna zaangażowana jednostka władz samorządowych: Centrum Komunikacji Społecznej (CKS) Urzędu m.st. Warszawy

Opis działania:

Komisja Dialogu Społecznego ds. cudzoziemców działa przy Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawa. Jest jedną z prawie 30 KDS-ów funkcjonujących przy Urzędzie m. st. Warszawy na podstawie uchwalanego co rok Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi. Komisja została powołana na wniosek 11 organizacji pozarządowych w 2012 r. W skład KDS-u wchodzi przedstawiciele organizacji, których cele statutowe obejmują działania na rzecz cudzoziemców oraz przedstawiciele Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy. Udział w komisji zgłosiło udział ok. 30 organizacji.

KDS spotyka się mniej więcej raz na miesiąc, by dyskutować na temat różnych kwestii związanych z cudzoziemcami mieszkającymi w Warszawie. Dzięki temu jest źródłem wiedzy na temat cudzoziemskich mieszkańców miasta, istotnej dla władz samorządowych. Jak zauważa Magdalena Wojno, członkini KDS-u ds. Cudzoziemców, przedstawicielka Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy: *Ze względu na brak wystarczających danych, które opisywałyby sytuację cudzoziemskich mieszkańców Warszawy, organizacje, które należą do KDS-u są łącznikiem między cudzoziemcami a Urzędem, pokazują, co*

możemy robić, w jaki sposób, co jest istotne; to jest szczególnie ważne, ponieważ wydajemy pieniądze publiczne i chcielibyśmy, aby trafiły one tam, gdzie są najbardziej potrzebne.

KDS oprócz omawiania kwestii dotyczących cudzoziemskich mieszkańców Warszawy np. edukacji czy ochrony zdrowia:

- deleguje przedstawicieli do komisji konkursowych rozpatrujących oferty o przyznanie dotacji w konkursach powiązanych tematycznie z działalnością komisji;
- wskazuje obszary dotyczące funkcjonowania cudzoziemców, które powinny być uwzględnione w ramach finansowej współpracy Urzędu miasta z organizacjami pozarządowymi;
- opiniuje akty prawne i konsultuje dokumenty (wydawane zarówno przez Urząd Miasta jak i przez organy centralne).

Jak podkreśla Magdalena Wojno, samorządy powinny zabierać w głos w kwestii sytuacji migrantów ze swojej lokalnej perspektywy, ponieważ ich zadaniem jest odpowiadać na potrzeby wszystkich mieszkańców, niezależnie od ich obywatelstwa: *jako KDS daliśmy swoje uwagi do ustawy o cudzoziemcach w ramach konsultacji społecznych, odnieśliśmy się także do polskiej polityki integracyjnej, głównie w kontekście warszawskim.*

Do początku 2013 r. odbyło się 10 spotkań Komisji Dialogu Społecznego ds. cudzoziemców. Na stronie internetowej Urzędu Miasta znajdują się protokoły z nich, jak i terminy kolejnych spotkań.

Gdzie znaleźć więcej informacji na ten temat? <http://ngo.um.warszawa.pl/komisje/komisja-dialogu-spo-ecznego-ds-cudzoziemc-w>

Inne działania o podobnym charakterze:

Współpraca lokalna między różnymi instytucjami mającymi styczność z cudzoziemcami może być także inicjowana na poziomie wojewódzkim. Podobne platformy mogą być szczególnie ważne dla poznania się przedstawicieli różnych instytucji i nawiązania współpracy. Tak miało miejsce w przypadku działającego przy Podlaskim Urzędzie Wojewódzkim **zespołu doradczego koordynującego na terenie województwa podlaskiego działania służb w zakresie integracji cudzoziemców**, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą. Zespół działał w 2008-2009 r., gdy w Białymstoku mieszkało wielu migrantów przymusowych. W jego pracach brali udział przedstawiciele Urzędu Wojewódzkiego, Straży Granicznej, ośrodka dla uchodźców, Kuratorium Oświaty, Urzędu Pracy, MOPR oraz organizacji pozarządowych. Celem zespołu było m.in. wypracowanie procedur postępowania dla samorządu terytorialnego w celu zwiększenia skuteczności działań podejmowanych na rzecz integracji cudzoziemców, oraz wypracowanie narzędzi monitoringu skali i przebiegu procesów integracyjnych.

Przy Mazowieckim Urzędzie Wojewódzkim działa **Forum Cudzoziemców**. Umożliwia ono spotkania, wymianę doświadczeń i wiedzy pomiędzy przedstawicielami różnych sektorów i środowisk. Choć działa ono przy Urzędzie Wojewódzkim, często biorą w nim udział także przedstawiciele Urzędu m. st. Warszawy, jak i organizacji pozarządowych. Do końca 2013 roku odbyło się 15 spotkań Forum.

Niekiedy powstanie platformy inicjowane jest przez organizację pozarządową jak np. w przypadku Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Integracji Cudzoziemców, powołanego w styczniu 2009 r. przez MOPR w Lublinie oraz Caritas Archidiecezji Lubelskiej. Celem zespołu jest zbudowanie zintegrowanego systemu wsparcia dla cudzoziemców w środowisku lokalnym, oraz wypracowanie modelu współpracy między instytucjami rządowymi, samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

6. KONKURSY DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Wyróżnione miasto: Warszawa

Główna zaangażowana jednostka władz samorządowych poszczególne biura Urzędu Miasta, Centrum Komunikacji Społecznej.

Uzasadnienie: Współpraca i działalność na rzecz organizacji pozarządowych jest jednym z zadań własnych gminy. To jednak, jak ta współpraca wygląda, jakie formy obejmuje i jakich obszarów dotyczy, zależy od poszczególnych samorządów. Wskazują to programy współpracy z organizacjami pozarządowymi. Zlecenie zadań publicznych (poprzez ich finansowanie) jest jedną z możliwych form współpracy.

Opis działania:

Choć wielokulturowość ani kwestie związane z integracją migrantów nie zostały uznane jako priorytetowe w strategii rozwoju Warszawy (Strategia Rozwoju m.st. Warszawy do 2020 roku), elementy te można odnaleźć w dokumentach strategicznych dotyczących poszczególnych obszarów działalności Urzędu m.st. Warszawy (m.in. w dokumentach Miasto kultury i obywateli. Program rozwoju kultury w Warszawie do roku 2020; Program rozwoju edukacji w Warszawie w latach 2013-2020). Dzięki temu od kilku lat organizacje pozarządowe mogą pozyskać środki na prowadzenie działań na rzecz migrantów, z zakresu wielokulturowości itp. w ramach otwartych konkursów ofert ogłaszanych przez Urząd, dotyczących bezpośrednio tych kwestii. Zgodnie z informacjami z Centrum Komunikacji Społecznej w 2012 r. w ramach konkursów ofert jak i mechanizmu małych grantów przeznaczono ok. 4 milionów złotych na działania dotyczące wielokulturowości, które skierowane były do różnych grup odbiorców. Wśród przykładowych projektów, które uzyskały dofinansowanie, można wymienić przegląd filmów o tematyce uchodźczej, wsparcie dla uczniów uchodźczych w postaci asystenta międzykulturowego, centrum pomocy cudzoziemców, i wydarzenia wielokulturowe skierowane do mieszkańców Warszawy.

Przykładowe konkursy uwzględniające potrzeby cudzoziemskich Warszawiaków czy też premiujące działania na rzecz wielokulturowości miasta ogłaszane są przez:

- Biuro Kultury (konkurs dotacyjny promujący, wśród innych, projekty wspierające dialog międzykulturowy oraz popularyzujące wielokulturowość Warszawy, zob.: <http://ngo.um.warszawa.pl/otwarte-konkursy/og-oszenie-i-otwartego-konkursu-ofert-na-realizacj-zada-publicznych-w-zakresie-ku-1>);
- Biura Pomocy i Projektów Społecznych (konkurs na realizację zadań publicznych w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób w 2014 r., zob.: <http://ngo.um.warszawa.pl/otwarte-konkursy/i-otwarty-konkurs-ofert-na-realizacj-zada-publicznych-w-zakresie-wspierania-rodziny>);
- Biuro Edukacji (konkurs uwzględniający zadanie Edukacja międzykulturowa; zob.: <http://ngo.um.warszawa.pl/otwarte-konkursy/og-oszenie-i-otwartego-konkursu-ofert-na-realizacj-zada-publicznych-w-zakresie-o-wi>);

Co więcej, podejmując współpracę finansową, władze samorządowe mogą też motywować organizacje pozarządowe do przyjmowania pewnych standardów. Np. w ogłoszeniu konkursowym dotyczącego wspomnianego konkursu Biura Kultury zaznaczono, że projekty wspierające dialog międzykulturowy powinny być realizowane przy współpracy z przedstawicielami cudzoziemców, środowisk mniejszości narodowych i etnicznych i przyczyniać się do ich integracji z mieszkańcami Warszawy.

Inne działania o podobnym charakterze:

Białystok:

Do Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2014 r. wpisano jako jedne z priorytetowych zadań publicznych działania wspierające wielokulturowość miasta.

7. PRZESTRZEŃ PRZYJAZNA MIGRANTOM

Wyróżnione miasto: Warszawa

Główna zaangażowana jednostka władz samorządowych: Urząd M.St. Warszawy

Opis działania:

Od kilku lat prowadzone są prace na rzecz utworzenia Warszawskiego Centrum Wielokulturowego. Jest to inicjatywa innowacyjna w Polsce, w ramach której władze samorządowe i organizacje pozarządowe (w tym przedstawiciele środowisk migranckich) pracują na rzecz utworzenia miejsca spotkań i rozwoju dla cudzoziemców mieszkających w Warszawie lub przyjeżdżających do tego miasta.

Celem Centrum jest integrowanie działań dotyczących migrantów i tworzenie platformy współpracy dla poszczególnych urzędów i instytucji miejskich oraz organizacji pozarządowych – zarówno tych, które realizują projekty na rzecz cudzoziemców, jak i reprezentują migrantów. Według wypracowanych założeń Centrum Wielokulturowe ma stać się niezależną instytucją prowadzoną w ścisłej współpracy przez warszawski samorząd oraz wyspecjalizowane organizacje pozarządowe.

Jak zauważa w wywiadzie udzielonym portalowi ngp.pl Karolina Malczyk-Rokicińska, Pełnomocniczka Prezydent m. st. Warszawy ds. Równego Traktowania oraz Koordynator współpracy między organizacjami pozarządowymi i Urzędem w sprawie stworzenia WCW: *Warszawskie Centrum Wielokulturowe będzie miejscem, w którym cudzoziemcy będą mogli dowiedzieć się, jaką ofertę ma dla nich miasto. Oprócz tego będzie miejscem szkoleń i spotkań kulturalnych (...). To będzie punkt pierwszego kontaktu, ale także centrum społeczno-kulturalne. Stworzenie takiego miejsca jest naszym [miasta i organizacji pozarządowych] wyzwaniem.**

Centrum ma działać w następujących obszarach:

- **Informacja** – działalność WCW ma być skierowana do cudzoziemców poszukujących informacji na temat funkcjonowania urzędów, programów samorządowych i pozarządowych czy oferty kulturalnej, z których mogą skorzystać, ale także mieszkańców Warszawy chcących zaczerpnąć informacji o wielokulturowości stolicy.
- **Aktywizacja** - w zakresie realizowania własnych projektów, prezentowaniu swojej kultury, działaniach integracyjnych i w innych obszarach.
- **Edukacja** – w WCW będą prowadzone działania edukacyjne dotyczące wielokulturowości, integracji, wspierające edukację w środowisku wielokulturowym, nauka języka polskiego, ale także edukacja o wielokulturowym dziedzictwie i dzisiejszym obliczu Warszawy.
- **Kultura** – WCW ma na celu zwiększenie różnorodności oferty kulturalnej stolicy poprzez wspieranie działań kulturalnych realizowanych przez przedstawicieli różnych kultur zamieszkujących Warszawę
- **Badania** – planowane są badania dotyczące tendencji migracyjnych w Warszawie (zarówno tych między-, jak i wewnątrz państwowych), potrzeb różnych społeczności oraz skutków działań struktur miejskich i projektów pozarządowych.

Zaangażowanie Urzędu m. st. Warszawy:

- udział w pracach koncepcyjnych dot. powstawania WCW zarówno jednostek i stanowisk centralnych w urzędzie (np. Zastępca Prezydenta m.st. Warszawy, Centrum Komunikacji Społecznej), jak i przedstawicieli poszczególnych wydziałów (np. Biura Edukacji, Biura Kultury, Biura Edukacji, Biura Polityki Społecznej)
- przeznaczenie budynku na pilotażową siedzibę Centrum
- wsparcie finansowe na prowadzenie WCW.

* Źródło: *Nowy rok, nowe wyzwania: Karolina Malczyk-Rokicińska*, 14.01.2014, <http://warszawa.ngo.pl/wiadomosc/835524.html>.

Gdzie można znaleźć więcej informacji? www.cw.org.pl

8. MIESZKANIA CHRONIONE DLA IMIGRANTÓW PRZYMUSOWYCH

Wyróżnione miasto: Lublin

Główna zaangażowana jednostka władz samorządowych: MOPR Lublin (jednostka organizacyjna systemu pomocy społecznej Gminy Lublin-miasta na prawach powiatu), Urząd Miasta Lublin

Uzasadnienie: Mieszkania chronione są formą pomocy społecznej. Mają zapewnić pomoc wybranym grupom migrantów przymusowych w szczególnie trudnej sytuacji. Podobne mieszkania z założenia są przejściowe, a cudzoziemcy mogą w nich przebywać określony czas. Mieszkania chronione to więcej niż dach nad głową. Dają poczucie bezpieczeństwa, umożliwiają skupienia się na kwestii znalezienia zatrudnienia, edukacji dzieci itp. Pomagają też w nabywaniu umiejętności prowadzenia samodzielnego gospodarstwa. Zamieszkaniu w mieszkaniu chronionym powinny towarzyszyć działania integracyjne dobrane do potrzeb konkretnej rodziny.

Opis działania:

W Lublinie cudzoziemcy mogą korzystać z trzech mieszkań chronionych. Mieszkania zostały przekazane przez miasto i są jego własnością. Celem wprowadzenia mieszkań dla migrantów przymusowych jest zdjęcie z nich konieczności poszukiwania miejsca zamieszkania na wolnym rynku, by mogli skupić uwagę na innych aspektach procesu integracji: zatrudnieniu, edukacji swoich dzieci, zdrowiu. Opiekę nad mieszkaniami sprawuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, decydując na podstawie jawnych kryteriów o skierowaniu do nich cudzoziemców. W mieszkaniach chronionych mogą zamieszkać osoby, które uzyskały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą. Dzięki pozyskaniu kilku mieszkań, maksymalny czas pobytu w nich został wydłużony do dwóch lat.

W 2013 r. z mieszkań chronionych skorzystało 7 rodzin cudzoziemskich (w sumie 24 osoby). Zazwyczaj są to rodziny lub osoby w szczególnej sytuacji - niepełne, młode, z orzeczoną niepełnosprawnością fizyczną lub umysłową. Są to głównie osoby z Czeczenii, ale także np. z Syrii.

Na miejsce w mieszkaniu chronionym MOPR ogłasza nabór, w ramach którego cudzoziemcy składają wnioski. Pomoc nie jest zawężona tylko do osób, które dopiero co otrzymały ochronę międzynarodową, choć jest to istotna grupa: *Staramy się też umożliwić wyższą integrację osobom, które już wstępnie się zintegrowały: rodzice pracują, znają język polski, dzieci się uczą, ale rodzina ma zbyt mały dochód, żeby wynająć na wolnym rynku mieszkania, albo ktoś w rodzinie ma np. trudności zdrowotne. Taka rodzina stara się pokonywać samodzielnie problemy w integracji, ale często nie może już nic sama dla siebie zrobić, potrzebuje wsparcia* – mówi Monika Budka, główny specjalista pracy ds. pomocy cudzoziemcom w MOPR Lublin. Istotnym kryterium uzyskania miejsca, zapisanym w regulaminie, jest gotowość do „czynnego udziału w działaniach mających na celu integrację społeczną, edukacyjną i zawodową” np. poszukiwanie pracy, nauka języka polskiego,

zaangażowanie w edukację dzieci. Zdarzają się jednak sytuacje wyjątkowe np. gdy dobro dzieci przemawia za przyznaniem miejsca w mieszkaniu chronionym (a jednocześnie wsparcia asystenta rodziny). Lokatorzy mieszkań chronionych nie są zwolnieni z opłat – odpłatność wyliczana jest w uwzględnieniu ich dochodu.

Inicjatywa stworzenia mieszkań chronionych wyszła z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, ale jej zrealizowanie możliwe było zarówno dzięki zaangażowaniu Urzędu Miasta, który przekazał lokale, jak i wsparciu Unii Europejskiej. Dwa mieszkania zostały wyposażone w ramach projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców. Trzecie mieszkanie przygotowano i umeblowano dzięki zaangażowaniu różnych osób: *zrobiliśmy spotkanie dla cudzoziemców i powiedzieliśmy: jeśli chcecie, by można było korzystać z kolejnego mieszkania chronionego, musicie pomóc; cudzoziemcy położyli glazurę, pomogli przewieźć meble, ktoś kupił lodówkę, ktoś dał meble; wspólnymi siłami jakoś się udało* – mówi Monika Budka. Pierwsze mieszkanie zostało oddane do użytku w 2009 r. Jedno mieszkanie liczy ok 40 m., dwa pozostałe są natomiast na tyle duże, że zazwyczaj mieszkają w nich po dwie rodziny na raz.

Jak zauważa Monika Budka, stworzenie mieszkań chronionych zostało poprzedzone analizą ekonomiczną, z której wynikało, że rozwiązanie to redukuje straty społeczne (np. w postaci bezdomności cudzoziemców), stanowiąc mniejsze obciążenie dla budżetu miasta, niż utrzymywanie rodzin cudzoziemskich, którym nie udało się odnaleźć w Polsce, w innych instytucjach (np. domów dla samotnej matki).

Jak podkreśla Monika Budka bardzo ważne są działania dodatkowe, kierowane do migrantów przymusowych zamieszkujących mieszkania chronione w Lublinie. Są one możliwe głównie dzięki dofinansowaniu ze środków Unii Europejskiej: *Widzimy że mieszkania chronione spełniają swoją rolę. Mieszkanie jednak to nie wszystko. Niezmiernie istotne jest znalezienie zatrudnienia, które pozwala na usamodzielnienie się, wyrównuje rzeczywistość szanse na udział w życiu społecznym. Dlatego w ramach projektów unijnych MOPR prowadzi działania aktywizujące lokatorów mieszkań chronionych. Mogą oni m.in. skorzystać ze szkoleń, staży zawodowych.*

Ponadto istotna jest indywidualna praca, którą wykonuje asystent rodziny. Dzięki projektom unijnym ma on większe możliwości skupienia się na konkretnej rodzinie, poznania jej potrzeb niż pracownik socjalny, który czasami opiekuje się nawet 200 rodzinami: *Asystent towarzyszy często rodzinie na co dzień np. chodzi z nią do przychodni, szpitala, W zależności od potrzeb może pokazać rodzinie jak spędzać czas wolny, korzystać z darmowych atrakcji takich jak Wakacjada czy lodowisko. W niektórych przypadkach podpowiada, jak prowadzić samodzielne gospodarstwo domowe, zarządzać budżetem, jak odżywiać się w zbilansowany sposób.* Projekty unijne zapewniają też wsparcie dzieci i rodziców w procesie edukacji poprzez np. pomoc w nauce, w poznaniu i zrozumieniu życia szkolnego.

Więcej na temat mieszkań chronionych dla cudzoziemców w Lublinie: http://www.mopr.lublin.pl/?id=poradnik/inst/mch_3.

INNE DZIAŁANIA O PODOBNYM CHARAKTERZE:

WARSZAWA:

W Warszawie od 2011 r. działa jedno mieszkanie chronione dla cudzoziemców, którym zarządza Warszawskie Centrum Pomocy Społecznej. Okres pobytu w mieszkaniu chronionym nie może przekraczać 6 miesięcy. Ponadto uchodźcom oraz osobom z przyznaną ochroną uzupełniającą przyznaje się do 5 lokali komunalnych rocznie, w ramach konkursu organizowanego przez Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie.

9. DZIAŁANIA WŁADZ LOKALNYCH WSPIERAJĄCE WIELOKULTUROWOŚĆ

Wyróżnione miasto: Białystok

Główna zaangażowana jednostka władz samorządowych: Urząd Miasta Białystok

Uzasadnienie: Urząd Miasta może wspierać bezpośrednio działania na rzecz wielokulturowości. Być partnerem w projekcie realizowanym wspólnie z organizacją pozarządową, objąć patronatem wydarzenie, lub zorganizować wydarzenie wielokulturowe, czy prowadzić inne działania potwierdzające, że władze samorządowe widzą swoją rolę w tworzeniu przyjaznego środowiska dla wszystkich mieszkańców, niezależnie od pochodzenia, wyznania czy kultury pochodzenia.

Opis działania:

UW 2014 r. Urząd Miejski w Białymstoku już po raz drugi przygotował miejski kalendarz wielokulturowy. Są w nim zaznaczone różnymi kolorami najważniejsze święta państwowe, katolickie, ale także prawosławne, muzułmańskie i żydowskie. *Zależało nam na tym, by podkreślić wielokulturowość Białegostoku - nie tylko tą współczesną, ale i historyczną. Zależy nam na tym, by ją pielęgnować, bo dzięki niej nasze miasto jest wyjątkowe w skali Polski* – mówi Rzecznik Prasowy Prezydenta Miasta Urszula Mirończuk.

Biuro Promocji, odpowiedzialne za wydanie kalendarza, konsultowało się przed wydaniem kalendarza z osobami wyznań, których święta znalazły się w kalendarzu tak, by nie zabrakło żadnej istotnej daty.

W 2014 r. wydrukowano ponad 1000 egzemplarzy kalendarza. Kalendarz nie jest dostępny w sprzedaży. Większość z nich rozesłanych zostało do instytucji, z którymi współpracuje Urząd Miejski. Ok. 100 trafiło jednak do mieszkańców, którzy na facebooku wzięli udział w krótkim konkursie dotyczącym historii Białegostoku.

INNE DZIAŁANIA O PODOBNYM CHARAKTERZE:

Lublin:

W 2013 r. odbyła się 6. edycja festiwalu mniejszości narodowych, etnicznych, religijnych i wyznaniowych obecnych w Lublinie „Wielokulturowy Lublin”, finansowanego ze środków Urzędu Miasta i odbywającego się w przestrzeni miejskiej; organizatorem festiwalu jest Centrum Kultury w Lublinie - miejska instytucja kultury (więcej: www.wielokulturowylublin.pl); ponadto Lublin jako jedyne miasto w Polsce uczestniczy w programie Rady Europy i Komisji Europejskiej „Miasta międzykulturowe”, głównym celem programu jest promowanie różnorodności kulturowej w europejskich miastach oraz wzmacnianie ich polityki w zakresie zarządzania wielokulturowością poprzez wymianę dobrych praktyk pomiędzy miastami; sieć promuje m.in. stosowanie indeksu miast wielokulturowych

(więcej: http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/culture/Cities/Default_en.asp);

Łomża:

W 2013 r. po raz drugi Fundacja „Ocalenie” zorganizowała Tydzień wielokulturowości, zakończony obchodami Międzynarodowego Dnia Uchodźcy; impreza została objęta honorowym patronatem Prezydenta Miasta Łomży.

10. KOMPLEKSOWE DZIAŁANIA NA RZECZ EDUKACJI DZIECI MIGRANCKICH

Wyróżnione miasto: Warszawa

Główna zaangażowana jednostka władz samorządowych: Biuro Edukacji Urzędu M. St. Warszawy.

Uzasadnienie: Oprócz działań podejmowanych centralnie w jednostkach samorządu terytorialnego, warto zastanowić się nad możliwościami poszczególnych wydziałów. Posiadają one dość dużą swobodę, mogą wpływać na dokumenty strategiczne, prowadzić własne działania (także na poziomie międzynarodowym), współpracować z organizacjami pozarządowymi itp.)

Opis działania:

Zgodnie z danymi Systemu Informacji Oświatowej w Warszawie we wrześniu 2013 r. uczyło się blisko 3 tys. dzieci nieposiadających polskiego obywatelstwa. Zwiększająca się liczba uczniów cudzoziemskich wymaga podejmowanie działań przez Biuro Edukacji: *Obecność (...) dzieci cudzoziemskich w szkołach prowadzonych przez samorząd miasta stołecznego Warszawy wyznacza środowisku oświatowemu nowe zadania dydaktyczne i wychowawcze. Obecność w szkole dziecka cudzoziemskiego – migranta czy uchodźcy to praktyczna lekcja tolerancji i szacunku wobec inności. Jej pomyślny przebieg zależy od wielu czynników: przygotowania dyrekcji szkoły, nauczycieli i pracowników administracji szkolnej, współdziałania z rodzicami – polskimi i cudzoziemskimi, umiejętnej współpracy z instytucjami i organizacjami zajmującymi się cudzoziemcami, a także wsparcia finansowego i organizacyjnego**.

Biuro Edukacji od wielu lat działa na rzecz równego dostępu do edukacji. Wśród najważniejszych działań można wspomnieć o:

- Zwrócenie uwagi na specyficzne potrzeby edukacyjne uczniów cudzoziemskich w **Programie rozwoju edukacji** w Warszawie w latach 2013-2020 (jak i wcześniejszej strategii edukacji); w programie wspomniano m.in. o zapewnieniu tej grupie odpowiednich warunków kształcenia, także przez współpracę z organizacjami pozarządowymi;
- Wydawanie **publikacji** pomocnych dla nauczycieli pracujących z dziećmi migranckimi m.in.: Anna Bernacka-Langier i in., „Inny w polskiej szkole. Poradnik dla nauczycieli pracujących z uczniami cudzoziemskimi”, Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy, Warszawa 2010;
- Udział w **projektach unijnych** mających na celu poprawę sytuacji w szkołach, często we współpracy z organizacjami pozarządowymi np. w projekcie Stowarzyszenie Praktyków Kultury „Integracja kreatywna” współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców;
- **Współpraca międzynarodowa** pozwalająca na wymianę wiedzy i doświadczeń np. w ramach programu Comenius Regio prowadzono projekt „CAERDYDD- WARSAW INTEGRACJA PROJEKT. Integracja uczniów cudzoziemskich i ich rodzin poprzez edukację” realizowany we współpracy z władzami oświatowymi stolicy Walii – Cardiff – w ramach projektu powstały m.in. informatory dla rodziców dzieci cudzoziemskich, programy szkoleń, materiały dla nauczycieli;
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi, o charakterze finansowym (przede wszystkim w ramach **konkursów dotacyjnych** uwzględniających kwestie wielokulturowości), oraz pozafinansowym (np. partnerskie działania);
- Opracowywanie **oferty doskonalenia nauczycieli**;
- Podnoszenie kompetencji urzędników Biura Edukacji m.in. poprzez udział w szkoleniach i konferencjach związanych z tematyką istotną dla kwestii edukacji dzieci migranckich;
- Przyznawanie środków na działania wspierające szkoły przyjmujące dzieci cudzoziemskie uwzględnione w polskim prawodawstwie m.in. pomoc nauczyciela, dodatkowe bezpłatne lekcje języka polskiego;

- Uwzględnienie kwestii dotyczących edukacji dzieci cudzoziemskich w tzw. zasadach organizacji pracy przedszkoli i szkół prowadzonych przez m.st. Warszawę, standaryzujących usługi edukacyjne i opiekuńcze w stołecznych placówkach.

* Informacja prasowa dot. konferencji „Integracja społeczna młodych cudzoziemców poprzez edukację w warszawskich szkołach” 25 marca 2011 r.

Gdzie można znaleźć więcej informacji na ten temat? <http://edukacja.warszawa.pl/dla-ucznia-i-rodzica/edukacja-cudzoziemcow>